

Immaculata

Immaculata

Maria Josefha nemsokára négyéves, és jobban szeret engem, mint az anyját. Amikor velem van, fürge, mint a csík, mikor nagyságos szüleivel, akkor meg nyafka. Ebben a korban az ember sokszor változtatja a hangulatát attól függően, álmos-e vagy nyűgös. A lovakat nézzük állandóan, ahogy az istállóból ki- és bevezetgetik őket. Maria Josefha soha nem unná meg hallgatni a patadobogást, amikor az egyik ló gyorsabban mozdul, vagy felhőköl a fejével, sikít örömeiben. Nagyságos édesapja megígérte neki, hogy a születésnapjára pónilovat kap, kicsi hintóval, amiben majd kedvére kocsi-kázhat az udvaron. Lehetnék féltékeny, gyűlölném, amiért soha nem fog éhezni, fázni, nem kell az uraknak dolgoznia, hanem pónilovat fog kapni. Van olyan rokonom a faluban, aki egy hónapig élne a pónilóból, ha nem tovább. Sózva, füstölve, tárkonyal, kakukkfűvel, ha krumpli nem is kerül hozzá. De nem vagyok féltékeny, hanem imádkozom Istenhez, amiért kegyes hozzám és a kastélyban a kisasszonyka dajkája lehetek, ha nincs is köztünk akkora korkülönbség, hogy az anyja lehetnék. Inkább a nővére vagyok, de nem szolgáló, hanem szobalány, annak hív a nagyságos asszony, nem végeztet velem már semmi konyhai és egyéb munkát, nekem a dolgom a kisasszonyka gondozása, és olykor a többi gyereké, akik a kastélyban laknak. Rokon gyerekek, unokatestvérek, más vendég asszonyok gyermekei, fiatalurak, akik közt van, amelyiknek nem pónija, hanem saját hátaslova van az istállóban. Külön lovaglóruhája, pálcája, kiskutyája, amelyik csaholva fut utána, és a nagyterembe, még a kápolnába is beengedik, olyan helyekre, ahová nekünk, földi haldóknak a legritkább esetben van csak bejárásunk. A kiskutya elbújhat a padok között, meg az oltár hátánál, nem szól rá senki. Majd ha lerántja az Úr asztaláról a fehér damasztot, akkor mégis a lányok közül valaki lesz a hibás, jól megpofozzák, a kutyuli meg lehet enni a csirkecsontot, amin még jó sok hús van. Ez sem igazság, mégsem vagyok dühös. Azért nem, mert ez apróság a sok jóhoz képest.

A gróf úr kíméletes és szelíd ember, az asszonyokat is megszelídíti, már ha itthon tartózkodik, ezért engem az ilyen baleseteknél soha nem vesznek elő. Szereti a zenét, nem érdeklik a lovak meg a kutyák, inkább a muzsika, abból is a szomorkásabb, szentesebb darabok, amitől az embernek nem táncolni, inkább sírni lenne kedve, ha lenne ideje végighallgatni. Nekem olykor van, amikor a kisasszonykát altatom, és a klavikord rí mellettünk, mint egy haldokló kismadár.

Mint mondtam, ha a gróf úr elutazik, engem akkor is békén hagynak, én már családtag vagyok szinte, a kisasszony mellett kényelmes az életem, Anna nővérem viszont szolgáló, ő

nemcsak az éjjeliedényeket üríti ki reggel, hanem a kutya által szétszagotott damasztokat is megfoltozza. Az Úr asztala helyett a konyhára, de kit érdekel, lesz belőle szalvéta, asztalkendő. A kenyereket takarják le vele.

Szeretem, ahogy mindennek megvan a helye. A kastély olyan, akár egy nagy, mozgó hangyaboly, ahol mindennek van gazdája és mindenkinek megvan a feladata. A nagyságos asszony mindig elmosolyodik, amikor elpakolom a játékokat, megnyugtatom a síró gyerekeket és behozom az uzsonnát. Azt mondja, engem az Isten gondoskodásra teremtett, meg józan vagyok, szorgalmas és rendszeres gondolkodású, értelmes. Ezt többször mondta már, kénytelen vagyok azt hinni, hogy tényleg ilyen vagyok, és azt is látom, hogy ő nem ilyen. Nincs türelme a gyerekekhez. A ruhákhoz, a vadászathoz és a lovakhoz van, meg az istállófiúkhoz, akik izmosak, napbarnítottak, és egyenes a hátuk, nem úgy, mint a gróf úrnak, aki sápadt, mint a csiga, a háta hajlott, a mellkasa beesett, pedig fiatal. Azt hiszem, Maria Jozefháznak, ha lesz is testvére, annak egész bizonyosan nem a gróf úr lesz az apja. Meggyónom ezeket a gondolatokat, nem azért, mert nyugtalanítanak, hiszen ez az igazság, inkább a rend kedvéért. Isten csak akkor bocsát meg, ha odafigyelünk a részletekre és lehetőleg nem esünk olyan hibába, ami aztán a gyóntatófülkében kerül elmondásra. A lelkünk legyen tiszta, mint a ruhánk. Ez az én elvem, és ezzel bizony eléggé egyedül vagyok itt, pedig kivétel nélkül mindenki jár misére, főleg jeles napokon, akkor jókora tömeg gyűlik össze a kápolnában. Urak, vendégek, öregek, gyerekek, szolgák szép számmal, kimosdatva, a hátsó sorban. Az énekszó majdnem szétveti a falakat, Karácsonykor egészen beleheljük a nagytermet, ami magas, karzat is van. A gróf úr imádja a kápolnáját, mikor hazatér, első útja ide vezet. Itt megtisztul, mielőtt a családjával találkozna.

Amikor végre itthon van, és nem más birtokain vagy külföldön, akkor sincs itt igazán. Neki van türelme a gyerekekhez, ahogy más dolgokhoz is, de valahogy nem látja őket. A kis Josepha meg sem ismeri nagyságos édesapját, vagyis nem úgy, ahogy egy kisleánynak az édesapja nyakába kéne ugrania, nem. Ahogy azt én tettem kisleány koromban, amikor édesapám még élt, bár nem volt fiatal, tulajdonképpen a nagyapám lehetett volna, no, nem a korát tekintve. A kis Josepha átnéz a gróf úron, akinek a tekintete megpihen a leánykáján, de tovább is vándorol a falra, a kandallóra, a festményekre. A mosoly rajta marad az arcán, ha a leánya az ölébe ül, szórakozottan simogatja, mint egy pincsikutyát, aztán enged, hadd menjen játszani. Csendesen üldögél, amíg a grófnő el nem unja és nem tér vissza a társalgáshoz a szobalányaival, a vendég asszonyokkal, bárkivel. A gróf úr pedig megnyugszik, örül, hogy ilyen népes a társaság itt mindig, még akkor is, ha ő fizeti ezt a sok vendégséget és a személyzetet. Amikor rajtam állapodik meg a tekintete, akkor úgy gondolhatja, jó befektetés lehetek, mert rám nem kell sok pénzt költeni, mégis sok hasznot hajtok, ha rajtam múlik, a kisasszonykából komplett hercegnőt faragok, megtanítom mindenre, és szeretem tiszta szívemből.

Vigyázok arra, hogy a többiek a kiváltságos helyzetem miatt ne gyűlöljenek, vagyis ne jobban annál, ami elviselhető. Ezért esténként, amikor a gyermekek lefeküsznek és én Annával a hálókamrámba megyek, mindig viszek neki süteményt, ami az uzsonnából marad. A fiatalurak kiskutyáját kirugdosom a folyosóról, és Annával együtt lemegyünk, hogy az istállófiúkkal és az inasokkal együtt a gróf úr borából igyunk, és aztán megengedjük, hogy megölelgessenek minket, persze csak módjával, nem úgy, ahogyan azt a nagyságos asszonyok teszik, akiknek nem fontos a tisztességük. Én tűröm, hogy a mellemet fogdossák, és a szoknyám alá nyúljanak, de ennél többet sosem. Az én férjem tisztán s érintetlenül fog megkapni engem, és lesz köztünk majd olyan idő, amikor mindezt megkönnyebbülve elmesélhetem neki, ő pedig megéri majd, miért tettem. Nem a kastélyban, nem a faluban, hanem az erdőben fogunk élni, egy kis fogadónk lesz. Elképzelttem ezerszer, mert hiszek benne.

Ma este azonban ez a kép homályos, a tapogató kezekre csapok, és inkább előhúszom az üveget, amit a kamrából hoztam és finom piros misebor van benne. Péter, a nagydarab kovácslegény mohó szemmel figyeli. Ha már engem nem kaphat meg teljes egészében, akkor legalább a bort szeretné. Anna elővesz néhány ezüst gyertyatartót a kötényéből és kuncog. Koccintunk a gyertyatartóval, ami csilingel, csillog az asztalra száműzött gyertyák fényénél, eltartott kisujjal utánozzuk a grófnét, ahogy a többi nemes asszonnal együtt nyaladodik a poharakból.

Az egyik istállófiú azonban felkapja az üveget és meghúzza. Elrontja a mókánkat. Dühös és elkeveredett. Azt mondja, még egy hét, és mindnyájan itt leszünk kiterítve a padlón. Anna nővérem sírva fakad. Csak én nem tudom, amit mindenki tud. Hogy közeleg a ragály, a híre elterjedt, a gróf úr azért jött vissza. Ha be leszünk zárva, itt akar lenni a családjával. Határozatlanok tűnik, de azért ő a kastély ura, és úgy hiszi, meg tud védeni minket. Én valóban Istenfélő vagyok, akárcsak a gróf úr, ha a többiekre nézek, náluk biztosan jobban, és mélyebben hihetek, mert az ő szemükben rettegést látok. Én is félek, de szilárd a lelke. Tudom, hogy Gábrriel arkangyal megóv engem és a gyermekeket, még a kis fiatalurakat a csahos kutyájukkal, ha elég erősen imádkozom. Bort töltök a gyertyatartóba, és iszom. Örülök, hogy misebor az, és nem más. Körbenézek. Ne féljetek. Mulassunk, mondom nekik. Ki tudja, mikor lesz rá megint alkalom.

Az az igazság, hogy hallottam már történeteket a pestisről. A padláson, ami pont olyan hatalmas, mint az egész kastélyépület, egy másik világ növekszik. Itt él a nagyságos gróf úr nyomorék nagyanyja, persze nem azért, mert a nyomorék nagyanyákat padlásokra száműzik a nemesurak, hanem saját jószántából. Az öreg grófnőnek furcsa betegsége van, Anna nővérem szerint leginkább a fejével van baj, de tulajdonképpen a csontjaival van gond. Üvegcsontnak mondják az illetet, akkor is eltörik bármely testrésze, ha épp csak beüti az asztal sarkába vagy az ajtófélfába. Fiatalabb korában, azt mondják, hajszálon függött az élete, amikor kislány volt, Maria Josefhával egykorú, már a koporsót is megcsináltatták neki. De ő bizony nem akart befeküdni a koporsóba, ahol már egyetlen további csontja sem tört volna, hanem élt tovább, az igaz, hogy egy hordszékben, meg párnákkal kitömött kocsikákban hozták-vitték, de felnőtt, és nagyon szép lány lett belőle. Mozdulatlan, de szép. Még férjet is találtak neki, és gyermeke született. Akkor majdnem meghalt, de túlélte ezt is, és utána megnyugodott, elbocsátotta maga mellől a férjeurát, látni sem akarta többet, kitakarított a padlást, sok szép tükröt, kárpitot felhordatott oda, és le sem jött többé.

A gyermekeket sem akarta látni, fent nevelték a kastélyban, mindig mondták: nagyságos édesanyád a mennyekben van. Pedig hát nem a mennyekben volt, hanem csak a padláson, az „égi szférákban”. A szolgák odavitték neki a fürdővizet, az ebédet, mindent. Teraszt csináltatott neki később az öreg gróf, mert ő, annak ellenére, hogy kiskorában nem mehetett fel, később sokat látogatta az anyját, azt mondják, nagyon szerette, bármit megtett volna neki, akkor is, ha gyermekként eltaszította magától.

Az öreg grófnő pedig még mindig él, eltemette a fiát, és a mostani nagyságos úr, az unokája már nem foglalkozik vele annyit. Nem tudom, járt-e fent a padláson egyáltalán. Neki a kápolna a legfontosabb meg a muzsikusai. Csoda, hogy él még az öreg grófnő, ha nem lenne Franzi, a legidősebb komornyik, lehet, hogy egyszerűen elfeledkeznek róla. Lejönni úgysem tud a meredek lépcsőkön, a nagy sürgés-forgásban, a sok vendégség közepette egyedül Franzi zavarja fel Annát vagy engem, hogy nézzünk rá a grófnőre, és van még két lány, akik az étkezésekkor viszik fel tálcan az enivalót, gondoskodnak fürdővízről, mosdatják, fésülik az öregasszonyt, cserélik a szennyes ruhát, ágyneműt. Takarítanak is, ha engedné a nagyságos asszony, de neki a csontja van üvegből, a lelke inkább a sárkányé, éppen hogy csak tüzet nem okád, és a pálcikavékony karjaival csészéket meg villákat vágdos a lányok fejéhez, hogy takarodjanak a piczába, én is hallottam jó párszor, amikor fent voltam. Hetvenhét éves a nagyságos Izabella grófnő, és abban igazat kell adnom Annának, hogy akaratos, már-már bolondos egy teremtés, de én kedvelem. Amikor tudok, felmegyek a padlásra, bár Maria Josefhát nem vihetem fel, mert az édesanyja megmondta, hogy ha megtudja, hogy felviszem, akkor levágja a kezemet. Én ezt elhiszem neki, pedig azt gondolom, hogy a kisasszonykának lehet, meg kéne ismernie a dédnagyanyját, ha a nagysága volt olyan kedves, hogy életben maradt a törékeny testével, miközben sokakat az idők során erejük teljében ragadott el a halál.

Izabella grófnő órákig tudja nézni a panorámát, egyik oldalt ellát egészen Budáig, a másik oldalon pedig a földekre. A végeláthatatlan padláson a tetőterasz üvegajtaja előtt ül legszívesebben, ami nyugatra néz, a szőlőhegy felé. Úgyesen közlekedik, mivel a padlástérben nincs lépcső, ezért bárhová el tud gurulni a kerek székével, nincsenek ajtók és szobák, a terasz pedig egy szintben van a padlással. Egész kis ország van itt a grófnőnek, ezernyi

könyv és festmény, hangszerek és szobrok, csillárok és szekrények, rengeteg pamlag, fotel, ágy és asztalka, azon a grófnő hímezései, írásai és tükrök százszámra. Van neki egy néger harcost ábrázoló életnagyságú porcelánszobra, amitől az embert kirázza a hideg, és egy kitömött bivalyfeje, amit félig már megettek a molyok, arról inkább nem is beszélek. Kardok és íjak, vérték vannak a falon, bár kétlem, hogy valaha használta volna őket, bizonyára a nagyságos fiáé lehetett.

A grófnőnek a haja és az arca nagyon szép, még így vénségére is, szereti az ékszereit és a különleges kendőit viselni. Díszes papucsokat hord, melyekkel soha nem érinti meg a padlót. A ruhái tiszták, a padlásra viszont már beköltöztek a galambok és a denevérek, az egerek, a terasz kazettás ajtaját majdnem teljesen szétrágták a hangyák, egyenes sorokban masíroznak be a küszöb alatt, a nehéz, mocskos brokátfüggönyöket kifakította a nap, de megfoltozni, lecserélni nem szabad őket. A szőnyegetek, a kárpitokat sem, a polcokról el nem lehet mozdítani egyetlen könyvet, papírost sem, mert akkor a grófnő lehet, hogy pisztolyt rántana, merthogy az is van neki, hófehér, gyöngyház berakású. Sokszor fenyegetőzik, hogy mindannyiunkat lelő, ha hozzányúlunk valamihez, és szerintem meg is tenné. Nem érdekelné, hogy akkor már senki nem menne fel hozzá, ő pedig szépen éhen halhatna a tágas padláson az egerek között.

Ő mesélt nekem a pestisről. A sok kacatja között van egy nagy kámzsa, elől fekete csőrrel, ha ezt a sisak-félét a fejére húzza az ember, úgy néz ki benne, mint egy nagy holló, vagy valami szörnyeteg. A doktorok viselik a járvány idején. Volt a grófnőnek egy ismerőse, egy ilyen doktor, ő ajándékozta neki. Kérdeztem, nem veszélyes-e a fejünkre húzni, de azt mondta, hogy a betegség már nincs benne a maszkban, hisz pont arra való, hogy megóvjon bennünket a dögvésztől. Kérdeztem, miért van nála. Emlék. A doktort, aki sok mindenkinek segített a fején ezzel az ügyes szerkezettel, végtére csak elvitte a kór, de ez mint ha nem zavarná Izabella grófnőt. Fejére húzza a maszkot, és közli, hogy éjszaka ebben repül ki az ablakon, holló képében ugrál a temetőben, és csak nevet, nevet a holtakon, akik neki akartak koporsót ácsolni, amikor egészen kicsi leányka volt.

Anna nővérem az ilyen beszédétől és a grófnő egész viselkedésétől elborzad, menekül lefele a nyikorgó, nyaktörő falépcsőn, de én maradok. Szerintem a grófnőnek valahol igaza van, ő, akinek olyan kevés esélye volt mind közül, megérdemli, hogy egy kicsit gúnyolódjon, hisz sok minden nem adatott meg neki az életben. Nem szaladhatott a mezőn a társaival, nem táncolhatott, nem ültetett hintóban és lóháton, és még kapálni sem kapálhatott, vagy dolgozhatott volna a mezőn, ami ugyan pokoli munka, de aki elvégzi, abban legalábbis biztos lehet, hogy a munka végeztével a testét, ha a fáradtság elmúlik, másra is használhatja. Az egészség a legfontosabb, mondotta mindig édesapám, aki feleannyit sem élt, mint Izabella grófnő.

Nagyon szeretem hallgatni a grófnőt, aki a teste helyett a szellemével foglalkozott az élete során, és rengeteg könyvet elolvasott, többet tud mindenkinél, a kastély összes lakójánál, és ugyan goromba, sőt, kegyetlen sokszor, de a meséit nem lehet megunni.

Sokáig engem is el akart zavarni, gúnyolódott rajtam, egyszer a lábamra ejtett egy olyan nehéz vasmozsarat, hogy azt hittem, eltört a lábujjam, ő meg kinevetett, és azt mondta, hogy akkor már ketten fogunk megdöglenni itt a padláson, hacsak nem mászom le négykézláb, de szerencsére nem tört el, én végül nem haragudtam. Tudtam, hogy nem rossz szándékból tette.

Azóta már jobban megengedi, hogy elüldögéljek nála, sok dolgot mesélt, megmutatta a kincseit, a rengeteg furcsa tárgyat, ami van neki, ékszereket, talizmánokat, és kioktatott, hogy azok nem az ördög találmányai. Ezek művészi tárgyak, olyanok, mint a zene, csak megfogható formában.

Végtére megtalál minket a dögvész. A kapuk becsukódnak, mindenki komor, a gróf urat kivéve, aki a kápolnában zenélteti a városból hozott zenészeit, és azt mondja, jó, ha nem marad abba a muzsika, amíg a betegség pusztít. Nem tudom, mit szólnak ehhez a zenészek, nem hinném, hogy örülnek, váltásban játszanak, aki végzett, megy inni és enni a többiekkel, akik gyanakodva méregetik egymást, és arra gondolnak: lehet, hogy halott leszel estére. Vagy holnapra. Vagy a jövő hétre.

Persze a munka nem állhat meg, nekünk működtetni kell a kastélyt, főzni, takarítani, ellátni a gyermekeket és az itt ragadt vendégeket, az állatokat és magunkat, beosztani a kőzeteket és vigyázni, hogy kintről senkit ne engedjünk be. Tartok tőle, hogy a betegség nem látható formában jön, mint Izabella grófnő egyik festményén, ahol egy csontváz alak ül egy csontváz lovon, kezében lándzsa, és a még élő személyeket egy egész csontváz hadsereggel hajtja be a pokol kapuján, ami tágas barlang, elnyeli az összes embert. Nem. A betegség a levegőből jön, és halad előre, mint azt tudjuk, mert a környékünkön már sokan meghaltak, de nekik nehezebb, vagy alkalmasint könnyebb, mivel nem egy körbezárt kastélyban, hanem sima városokban és falvakban élnek, falvakban inkább, azok vannak errefelé, ahol nincsenek úgy összezárva, mint mi. De így nehezebb is elzárniuk azt, aki már megbetegszik, mert az megszökhet, és ha elmászkál, megint tovább viszi a ragályt egy újabb helyre, mielőtt meghalna.

A holttest is terjeszti a kórt, amíg nincsen a föld alatt, ez itt a baj, és leginkább apróbb állatok, az egerek, a patkányok és a bolhák, amik rajtuk ugrálnak. Ezt Izabella grófnőtől tudom, aki a doktorától kapott csőrös maszkban gurul ide-oda a kerekesszéékében, ha felrohanok a vacsorával. Olykor a homlokára tolja a sisakot, és amíg megvacsorázik, addig magyarázza nekem ezeket. Különböző gyógynövényeket füstöl, azt mondja, nem a betegség, hanem a kis élősdiak miatt, amik azt terjesztik. Nem tudom, honnan veszi ezeket, én próbálok segíteni neki, és vizes edényekbe teszem a füstölőtartókat, nehogy ránk gyűjtsa az egész padlást. Akkor, mondjuk, már nem kéne a pestistől tartanunk, mert reggelre elhamvadnánk szépen.

A nagyságos asszony először említi nekem Maria Josephát. Láta már a kislányt idefentről, a teraszról, ahogy lent szaladgál a többiekkel. Az arcát nem látta, velem mesélteti el, hogy néz ki. Azt mondom neki, hogy rá hasonlít és nem a gróf úrra, ami tényleg igaz, szerencsére. Maria Josepha édesanyja, Erzsébet nagyságos asszony sem csúnya nő, az igaz, bár a sok finom édes bor, amit megiszik, kicsit elváltoztatta már a csinos arcát. Nem, Maria Josepha rá sem hasonlít. Egy az egyben Izabella grófnő finom arcát örökölte, mondom neki. Erre megnyugszik, és elküld, és azt mondja, most már csak én jöjök, ha tudok. Elég lesz harmadnaponként fürdeni, és uzsonna sem kell. Van elég dolgod. Mivelhogy a Franzi lázas, levitték a pincébe. Ahogy a kis fiatalurat is, akinek a kutyája van. Izabella grófnő elfordítja a fejét, felhúzza a maszkot. Tényleg olyan benne, mint egy fehér tollú, fekete fejű madár, és már nem látom a szemét. Azt mondja, menjek. Ha majd nem jövök, akkor is tudni fogja, hogy nem feledkeztem meg róla. Nem fogja meg a kezem, de mintha akarná, nyújtja a kezét, de végül visszahúzza. Elfordítja a fejét a teraszajtó irányába, és nézi a lemenő napot. Tudom, hogy aggódik a kislány miatt, akit ugyan egyszer sem látott még közvetlen közelről, de fontos neki. Fogom a tálcát, és rohanok le a lépcsőn. Nem késhetek el a miséről, a kápolnában lesz ma este.

A kápolna dugig van, nekem sajnos rögtön a csontváz festmény jelenik meg a szemem előtt, nem pedig az Úr, vagy bármely angyala, aki esetleg megmenthetne minket. Lehet, hogy a tömeg miatt. Így, egy helyre bezsúfolódva pont úgy nézünk ki, mint a barmok a tagló előtt, akik arra várnak, hogy lesújtsanak rájuk. Igyekszem a karzat végébe húzódní, távolabb a többiektől, miközben Anna nővérem este, az ágyban szorosan hozzám bújlik, és reszketve ölel át, azt mondja, legyünk együtt, amennyit csak tudunk, hiszen nem tudhatjuk, meddig látjuk még egymást. Ő az idősebb, mégis én nyugtatom meg, próbálok imádkozni, és arról beszélek, hogy aki beteg, már lent van a pincében, jó messze tőlünk. Ez nem sokat számít, tudom, mert Franzi tényleg egyedül van például, de a fiatalúr édesanyja lement a pincébe, hogy ápolja a kisfiút, és a szolgálók nem merik ott tartani. Ő jó eséllyel mindnyájunknak átadja majd a betegséget, de az igaz, hogy a szakácsné is lázas, szóval több helyről leselkedik ránk a halál. Mégis békében alszom el, mert valami hűvös nyugalom van bennem, amit az imádság könnyed szavai csak erősítenek, ahogy lehunyom a szemem.

Álmomban a pincét látom, amit jó sokszor láttam már ébren, és amiről szintén sokat tudok, Izabella grófnő jóvoltából. Maria Josephának szoktam mesélni róla, hogy könnyebben elaludjon, mert most, hogy itt van a dögvész a nyakunkon, érzi, hogy baj van, és nem tud elaludni.

Csak szép dolgokat mesélek neki, nem a valóságot. Álmomban azonban a pince az, ami. Egy hosszú, tekervényes járat, boltíves csarnokokkal, labirintusszerű lépcsőkkel, üregekkel, ahonnan a sötétből árnyak válnak ki, és úgy dőlnek oldalra, mint egy falnak támasztott tetem. A pince még a régi vár idejéből van, amit az Aynard lovag építtetett több száz évvel ezelőtt. Nem tudom, hogy azokban a járványokban, amik az ő idejében voltak, akkor ide zárták-e el a betegeket, de úgy hiszem, hogy igen, mert a pince legalább akkora, mint a padlás, az egész kastély alatt végig húzódik, és még tovább. Folyosók vezetnek az öreg templom felé, valamint egészen fel, be a hegybe, a másik oldalon pedig le a faluba. A halál seregei jönnek-mennek ezeken a folyosókon, nem lehet tudni, viszik vagy hozzák a betegséget, a mennyekbe vagy a pokolba kísérik a holtak lelkeit.

Ha épp nem fenyeget pestis vagy himlő, a pince akkor is árasztja a falaiból a betegség páráját, ha leküldenek valamiért, én igyekszem a lehető leggyorsabban visszaérni. Nem a betegségtől, hanem a sötétől félek. A hit sem segít idelent. Maria Josefhának persze egészen mást mesélek. Neki azt mesélem, hogy kis törpék aranyat, gyémántot bányásznak odalent, onnan van nagyságos édesapjának mindig elég pénze, és a pónilóra is abból kerül majd. A törpéket nem lehet megnézni, mert akkor, még ha csak egy ilyen kislány is meglátja őket, azonnal máshová költöznek, nem lesz több drágakő, és póniló sem. Maria Josepha ezt megérti, bólint, néz rám a komoly szemével. Azt kérdezi, ha senki sem láthatja a törpéket, akkor honnan tudom, hogy ott vannak. Okos kislány, és én elmondom neki, hogy nekem az anyám, neki az ő anyja és annak a nagyanyja mesélte. És hát így igaz, ezért van mindig sütemény és hús, ezért vannak szép ruháink, ezért élhetünk itt, ezért lehet itt a sok ló, akik drága abrakot esznek, a szerszámaik pedig fényes bőrből és szépen megmunkált fém-ből vannak. Amit mesélek, akár igaz is lehet, mert vannak a faluban házak, amelyekben olyan emberek élnek, akik látástól vakulásig dolgoznak, de törpék nem élnek a pincéjükben, mert lám, egy vasuk sincs, s a tető lyukas a fejük felett, lovak és kövér disznók helyett pedig néhány girhes kecskéjük van, akik az árokparton a gázt legelészik.

A gróf úr sokat van a kápolnában, ezért a zenészeknek nem nagyon van idejük pihenni, játszanak megállás nélkül. A gróf úr összevezetett Erzsébet nagyságos asszonnyal, aki azt mondta, hogy aki megbetegedett, azt küldjék el a kastélyból, aki pedig meghal, azt dobják ki, az irgalmas nővérek majd eltakarítják, ha akarják. Vannak készleteink, saját kutunk ivóvízzel, akár fél évig, vagy tovább kihúzhatjuk anélkül, hogy ki kéne mennünk. A gróf úr azonban csak halkán mondta, hogy erről szó sem lehet, mert Isten ezt soha nem bocsátaná meg nekünk, és ez esetben bizonyosan elpusztítana minket a ragály. A nagyságos asszony csúnyán kiabált, szörnyű dolgokat, amiket a kisasszony is hallott, mert megtiltotta, hogy kivigyem a szobából. Azt akarta, hogy igenis tudja meg, mekkora ostoba barom nagyságos édesapja, aki még soha egyetlenegy jó döntést nem hozott az életében. A gróf úr csak szelíden nézett rá, azt mondta, hogy bizony az meglehet. Erre a nagyságos asszony a földhöz vágott egy nagyon szép kristályvázát, ami felkarcolta a padlót, és kiviharzott a szobából. Az istállóba ment, Anna nővéremtől tudom.

A gróf úr szelíden a karjába vette Maria Josefhát, aki keservesen sírt, és megnyugtatta. A szavai valamiképp engem is megnyugtattak. Azt mondta, a grófnő fél, félt mindannyiunkat, ezért beszél így. De higgyem el, hogy az Úr kegyes lesz hozzánk, ha könyörületek vagyunk, nyugodtak, kitarunk a bajban, gondoskodunk a betegekről és sokat imádkozunk. Majdnem megkérdeztem, hogy az ima vajon elég lesz-e, mert eszembe jutottak Izabella grófnő gyógynövényes füstölői a bolhák ellen, meg a doktortól örökölt csőrös maszk. Úgy látszik, hatottak rám az elméletei. A gróf úr láthatta a kétséget az arcomon, mert azt mondta, hogy a kisasszonykát vigyem a kastély nyugati szárnyába, és onnan lehetőleg ne nagyon mozduljunk ki, ő majd küldet fel ételt, és a hátsó udvarra menjünk ki levegőzni, sehova máshová. Aztán intézkedett, és a faluból, a rendházból egy csapat apácát rendelt be a kastélyba, és csak azután záratta le végleg a kapukat. Ezeken az apácákon nem volt maszk, ellenben az a hír terjedt el, hogy igen tudós asszonyok, értenek a lázcsillapításhoz, a fájdalom enyhítéséhez és a keléseket főzetekkel tudják kezelni. Már ha ők maguk nem betegszene meg, jegyezte meg Anna nővérem. Ő Maria Josefhánál is jobban zokogott, amikor összeraktam a holmimat a közös hálókamrában és megmondtam neki, hogy ezentúl a kisasz-

szonnyal leszek, ott is fogok aludni. Olyan fájdalmat láttam a szemében, mint édesapánk temetésén, a magány borzalmát, mert Anna nővéremet csak a hús-vér emberek közelsége nyugtatja meg. Az angyalok, akik az égből vigyázhatnak ránk, nem győzik meg. Mondtam neki, hogy amint lehet, visszajövök hozzá, mire ő úgy nézett rám, mint a halálraítélt.

Így hát átköltöztem a nyugati szárnyba, ahová az alattunk lévő emeletre a vendégeket szállásolták el, és ahonnan a padláslépcső is nyílik. A gróf úr megduplázta a fizetésemet és rám bízta Izabella grófnő ellátását. Eléggé biztos voltam benne, hogy így fog tenni, hiszen tudja, hogy eddig kérés nélkül, teljesen magamtól jártam fel oda. Már csak azt nem tudom, mi lesz vajon a fizetésemmel, ha meghalok. Anna nővéremen kívül senkim nincs, ő pedig itt van velem a kastélyban. Lehet, hogy megbeszélem vele, hogy ha véletlenül meghalnék, akkor a padlásfeljáróban, a torony alatti ablak mélyedésében lesz a pénz egy olyan helyen, amiről csak mi tudunk. De ezzel elismerném, hogy felkészültem a halálra. Márpedig kötelességem életben maradni, hogy gondoskodom róla, a kisasszonyról és az öreg grófnőről a padláson.

Ilyen dilemmáim voltak, miközben elrendezkedtünk az új szobában, és megvettem a gyerekágyat és mellette egy kisebb pamlagon az enyémet is. A kisasszony szerencsére abahagyta a sírást, napnyugtáig pakolgatta a babáit, nézegetett ki az ablakon a hegyoldal felé, és azt mondta, nemsokára itt a születésnapja, és reméli, hogy megkapja a pónilovat.

Három hete, hogy Franzi meghalt. Öreg volt, az igaz, de alig lázasodott be, már vége volt. Azóta a pincében egész ispotály lett, amit az apácák felügyelnek. A gróf úr a maga csendes módján azért elég elrendezte a dolgokat, ágyakat és mosdótálakat, kandelábereket vitétt le, amitől fény és füst van, de mivel vannak szellőzőaknák, ezért viszonylag jól működik a dolog. Erzsébet nagyságos asszony sem hisztériázik már, mert az apácáktól kapott egy üvegben valamit, amitől legtöbbször alszik. Ha ébren van, magához képest csendes, elhímezget a többi vendég asszonnyal és a gyermekekkel, akik itt ragadtak minálunk. A pincéből felhozatták a legfinomabb borokat, süteményeket süttetnek, esténként megisznak néhány üveggel, nem csak a bort, hanem diópálinkát, meg likőrt, és mindez az apácák gyógyszerével együtt igazán jókedvre deríti őket. A hímzésekből fura krikszkrakszok lesznek, ami pedig a szolgálókat deríti jobb kedvre, még ha csak percekre is, de megfélemlenek a nyomorúságunkról. Anna szerint a nemesasszonyok olykor a hímzés helyett ocsmányságokat művelnek, de kértem, hogy ezt inkább ne mesélje el, nem vagyok rá kíváncsi, el tudom képzelni, nem kell nekem a nagyságos asszonyt bemutatni.

A lányok, akik még dologra foghatók, a sütés-főzés után rohannak, hogy beszerezzék a sok mindent, ami az apácáknak kell, hordják a vizet, segítenek ellátni az állatokat, szinte aludni sincs idejük, mert reggel korán megint kezdődik a munka. Segítenék nekik, de nem mehetek el innen, a még egészséges gyermekekre is nekem kell felügyelnem. Sajnos nem minden gyermek van már velünk, de azok közül mindegyik, akiknek a szülei meghaltak. És nem csak a nemesasszonyok gyermekei, hanem sokan a szolgálói közül is, az intéző kislánya is itt van. Maria Josefha kinőtt ruháit adtam rá, öt éves, de vékonyka teremtés. Így a nemesurak és a szolgálók gyerekeit már nem is lehet megkülönböztetni egymástól.

A fiatalúr a kiskutyával nem sokkal Franzi után halt meg, nagy tragédia volt ez, olyan, amit szinte fel sem fogtunk, s fel sem foghatott a nagyságos édesanyja, de akkor, azokban a napokban hirtelen igen sokan megbetegedtek, és kapkodás támadt, és szerencsére a fiatalúr édesanyja az elsők között volt, akik követték őt a halálba. Szerencsére, mondom, mert belegendoltam, hogy mi lett volna, ha életben marad, talán jobb így, hiszen most a menynek országában vannak mind a ketten és nem a haldoklók jajgatásától hangos pincében.

Mindezt, mint említettem, Anna nővéremtől tudom, akivel, ahogy másokkal is, tilos ugyan találkoznom, de az udvar kerítésén át tudunk beszélgetni a sarokban, amikor én leviszem a kisasszonykát levegőzni meg játszani a többi gyermekkel. A rózsabokrok mellett, a régi fal sarkánál van egy pihenő, oszlopokkal és faragott paddal. Ide alig látni, a másik oldalon az istállók vannak, a szénatároló és a magtár, Anna felmászik ide, így nem láthatják meg. A kisasszonyka meg csak nem fog elárulni engem, van már közös titkunk elég. És ha

a törpékről sem mesélt még soha senkinek, úgy szerintem Annával való beszélgetéseinkről sem fog, mivel az egyik konyhalánnyal elküldtettem a kiskutyáért, amely a megboldogult fiatalúré volt, és a gróf úr engedélyezte, hogy amíg nincs ideje a pónilóval törődni, márpedig most nem nagyon van, addig legyen hát a miénk a kiskutya. Így Maria Josefha elterelgeti, illetőleg egy kis zsinóron vezetgeti a fekete, bodros szőrű kutyuskát, én meg hallgatom Anna nővéretem.

Elmondtam neki, hol tartom a megtakarított pénzemet, és ő meglepően józanul fogadta, valahogy eltompult az utóbbi hetekben, amiért hálás vagyok a Jóistennek, mert a praktikusabb dolgokra koncentrált, ami az ilyen nehéz időkben szerintem a legfontosabb. Ő is elmondtá, hol találom a dolgait, ha történe vele valami, de megegyeztünk, hogy ez csak óvintézkedés, mert bízunk benne, hogy minden rendben lesz.

Az idő gyönyörű, nyár közepe van, ragyog a nap, nyílik a legtöbb virág, a rózsák a kertben mintha nem igaziak volnának, az illatuktól elszédül az ember, a színiük olyan erős, hogy káprázik a szemem tőle. Az alkonyat vörös fénybe vonja az egész kastélyt.

Igen, te ezt látod, mondja nekem Anna. Neki másként telnek a napjai, mint nekem, tudom jól. Ha nem kéne a kisasszonykára és a gyermekekre vigyáznom, én is a folyosókon rohangálnék, etetném az állatokat, készíteném az ebédet, mosnék, főzném ki a lepedőket, gondoskodnék a gróf úrról, a családjáról, a muzikusokról, a vendégekről, az öregekről, lesném, ki az, akit következőnek lever a lábáról a láz, és ha azt mondják, hogy segítsék a pincében, akkor, akármennyire rettegek, le kéne mennem. Itt a sikolyok, a nyögések és a bűz közepette kéne tennem a dolgomat, ahogyan ő teszi most. A szeme alatt sötét karikák vannak, sápadt, de könnyek és szemrehányás nélkül meséli mindezt. Tudom, hogy szeret engem, úgy érzi, az, hogy én itt vagyok a fal túlsó oldalán, az olyan, mintha egy kicsit ő is itt lenne, és csak a virágokat, a nyár illatát érezné, és nézhetné a hosszú alkonyatot.

Van ám, aki túléli. Ezt mondja Anna, a leghalványabb lelkesedés nélkül. Mert tényleg van ilyen, és nem csak néhányan az apácák közül, arra még mondhatnánk, hogy Isten akarata volt, nem. Péter, a kovácslegény majd egy hétig öntudatlan volt a láztól, és fekete kelésekkel lett teli a teste. Ezek a kelések aztán kifakadtak, váladék folyt ki belőlük, amit az apácák felitattak, gyógyszeres borogatással takarták be, és egyszer csak eltűnt a láz. Péter nem tudta, hol van, de amikor rájött, csak nézett maga elé, és levest kért. Az apáca, aki végig mellette volt, vetette a keresztet s közben nagyon sírt, hozta neki a levest. Anna mindebből azt hámozta ki, hogy az apácáknak is vannak érzései, Péter pedig szerencsés flótás, mert állítólag aki egyszer elkapta a betegséget, az többször nem fogja. Sovány vigasz, hiszen százból egy, ha túléli, bár nálunk már heten felgyógyultak.

Ez csoda. A gróf úr és az apácák szerint legalábbis, mert róluk kiderült, hogy azért ilyen bátrak, mert négyen közülük maguk is túléltek, sok évvel ezelőtt. Péter még gyenge, árnyéka önmagának, de annyira összeszedte magát, hogy sürgősen feljött a pincéből, vissza a műhelybe, körmöli a lovakat, és azt mondja, hagyják békén, mert ő a pincének többet a közelébe nem megy. Ha ő marad az egyetlen, aki segíthet a temetéseknél, akkor sem.

A gróf úr úgy rendelkezett, hogy a holtakat a pincében temessék el, mégpedig az északi alagútból nyíló alacsony, üres teremben, ahol a kripták vannak, még a lovagúr idejéből. Itt egyébként nem jár senki, de most, amikor temetés van, a szolgálók közül többen énekelnek és tartják a fáklyákat meg az illatos mécseseket a vaksötétben.

Anna lehajtott fejjel kuncog, azt mondja, nyilvánvalóan azért, mert szeretné látni, milyen lesz, amikor őket kaparják el, százsorta mélyebbre, mintha a temetőben volnának. Ő lemegy minden alkalommal, szinte kívánja. Azt mondja, béke tölti el, amikor a lepedőbe csavart holtakat elássák, sokkal nagyobb béke, mint amikor a jajgató, bűzlő betegek-nél kell segítenie. Még ha csak vizet visz le, akkor is undorodik, de amikor a holtakat látja, megkönnyebbül.

Hiába nyugtatnám, tudom, hogy milyen lehet neki most, és éjjelente imádkozom érte és mindenkiért, aki itt van velünk. Néha úgy érzem, hogy megszűnt a külvilág, és csak a kastély létezik, és benne mi, akik bezárultunk ide.

Izabella grófnő mindent elmeséltet velem, amit eddig elmondtam. Éjszaka tudok tovább maradni nála, mert egyébként a gyerekekkel vagyok, akik jó sok munkát adnak, mert türelmetlenek, unják a bezártságot, megszokták, hogy ide-oda viszik őket, nekik nem elég a hátsó udvar, a vívómester, a lovaglótanár, a táncitanár és a tanító eltűntek, szegény Franzi két szolgálólánya van csak itt, akik korábban Izabella grófnőhöz voltak beosztva. Most a gyermekeket kergetik naphosszat, és igyekeznek lekötni őket. Azoknak a gyermekeknek a szülei, akik még élnek, a kápolnában, az ebédlőben meg a nagyteremben vannak, szerintem a legtöbben a rokonok és vendégek közül ugyanazt a tinktúrát nyakalják, amit Maria Josefha édesanyja, és valamiféle kábulatban bolyonganak a folyosókon.

Aki pedig eddig dolgozott, az dolgozik most is, hiszen kettő helyett kell elvégezni a munkát, még ha egyenlően fogynak a szolgálak és az urak, akkor is több a munka, mert a tisztaságra, az elkülönítésre meg az állatokra sokkal jobban oda kell figyelni. Át kell nézni a kásának valót, a lisztet, a húsokat, a cukrot és a mézet, az olajat, a krumplit, a gyümölcsöket, amiből nem sok van, mindent, nehogy valami megromoljék vagy belemenjen a hangya, mert akkor nem tudunk másikat szerezni. A faluban és a környéken mindenhol tombol a járvány, lehetetlen volna pótolnunk a készleteket.

Én szerencsére erős vagyok, sokat eszem és mozgok, hogy megmaradjon az erőm, s így a lehető legtovább tudjak gondoskodni a gyerekekről, a két lánnyal együtt, akik az ételmet hordják. Őket sem engedik már át a keleti oldalra, főleg nem a pince közelébe. Talán jobb is, hogy a gyermekek velünk vannak, sokszor azt gondolom, hogy a mi gyerekeink, ami sok esetben igaz is, mivelhogy árva, és jelenleg mi vagyunk nekik az egyetlen reménységük.

Ha végre valahára mindenki lefeküdt, és rendet raktunk, elfújom a gyertyákat, sietek fel a lépcsőn a padlásra. Van, hogy tényleg csak az éjszaka közepén van időm Izabella grófnőre, cserélni a ruháját, besegíteni a fürdődézsába, megmosni a haját és a körmeit, bekenni a bőrt levendulaolajjal. A két lány odalent úgy alszik, mint akit agyonvertek, sokszor a padlón, a gyermekek ágya előtt, a szőnyegen. Nem keltem fel őket, szeretek egyedül lenni Izabella grófnővel, aki szintén nem nagyon igényli a társaságot, csendesebb, mint szokott lenni, inkább engem hallgat. Néha azt gondolom, várja is, hogy jöjjenek a hírekkel.

Fürdés után az éjjeliedényt a tetőn az ereszcatornába öntöm, mert a vizet még van erőm felhozni, de az éjjelit levinni már nem, mivelhogy három emeletet kéne másznom vele. Az istállóudvarra úgysem mehetek át, ahol a nagy kádak vannak, s ahol az ilyesmit tisztítani szokás.

Nem baj, jó lesz így – mondja Izabella grófnő. Az ereszcatornába ezután a használt fürdővizet öntöm, a júliusi zivatarok pedig lemossák a maradékot. A grófnő nem szégyelli sem ezt, sem az öreg, ráncos, aszott testét, amit most én gondozok. A mozdulatlanságban sem csúnyult meg, olyan egyenes a háta, hogy sokan megirigyelnék, a fejét felszegi, és fehér arcában csillog a fekete szeme. A gyűrűi ragyognak, a gyémánt nyakéke pedig szinte lángol. Vörös kő van a közepén. Megbabonázva nézem, mint a túlélrett rózsákat, szinte beleszédülök, miközben a hálóruhát segíték feladni neki.

Aztán a szoba végébe tolom a székekben és elköltjük együtt a kései vacsoránkat. Igyekszem őt is, ahogy a gyermekeket, változatosan táplálni, már amennyire ez most lehetséges.

A teraszajtót kinyitjuk, hogy a nappali forróság után bejöjjön az éjjel hűvöse a szőlőhegy és az erdő felől. A szél behozza az éjszaka hangjait, a gyertyafénynél hallgatjuk a neszeket és a bagoly huhogását. Hármat kuvikol a bagoly, összerezzenek.

Izabella grófnő rám néz. Holnap fel kell hoznod a gyermeket. Tudom, hogy mire gondolsz. Arra, hogy lehet, ez az utolsó alkalom, hogy lássa és megismerje a dédunokáját, én pedig nem ellenkezem, hanem bólintok.

Abban biztos lehetek, hogy Maria Josefha nagyságos édesanyja, ha ugyan megtudja, nem fog tiltakozni ellene, hiszen át sem mer jönni ide. Hogy magát vagy a gyermekeket félti, nem tudom. Lehet, hogy nem akar semmit, várja, hogy vége legyen ennek az egésznek, és örül, hogy a pincéből a hangok nem jutnak át a vastag falakon a hálóterméig. Anna szerint sokszor nem a hálótermében tölti az éjszakát, hanem az istállóban vagy a kovácsműhelyben. Igaza van, Péter talán nem fogja átadni neki a betegséget, hiszen felgyógyult, és töb-

bet iszik, mint valaha. Tőle akár a grófnő összes nemesasszony barátnője sorban állhatna az ajtaja előtt, ha pedig a gróf úr átsétál a kápolnából a kastélyépület felé a széles udvaron, reszketve az álmatlanságtól, csak odabíccent neki. A gróf úr pedig bólint.

Ő maga hajnalig a pincében van, fogja a haldoklók kezét, és imádkozik. A zenészeket nem akarja iderendelni, így maga játszik egy hegedűn. Fogalmam sincs, mire jó ez, lehet, a halottakat akarja békében engedni a másvilágra. Az, hogy ezzel magát is komoly veszélybe sodorja, aggasztó, de eddig nem fogott rajta a betegség.

Izabella grófnő komolyan néz rám, amikor mindezt elmesélem neki.

Lídia, azt mondja, mi talán inkább foglalkozzunk az élőkkel.

A gyertyafénynél furán mosolyog rám, ha jól látom, kacsint egyet. Aztán a finom, párírvékony kezével erősen, határozottan megszorítja az én durva kezemet. A csőrös maszkot alváshoz leveszi, hófehér haja szétterül a párnán a hideg holdfényben.

Úgy alakul, hogy mégis lejutok a pincébe. Anna nem jött el tegnap és ma sem a találkozóhelyre, és nem is küldött senkit maga helyett. Így csak egy dologra gondolhatok, és azt nem bírom elviselni.

Hirtelen megfeledekzem a kötelességeimről, a szabályokról, mindenről, csak egy dolog érdekel, hogy megtaláljam a nővéremet. Ez nem egyszerű, mivel a gróf úr megbízik bennem, és ha meglátna, akkor tudná, hogy veszélybe sodrom a gyermekeket, és ez sehogyan sem lenne helyes. Ennek ellenére átöltözöm, kendőt kötök az arcom elé, és hajnalban átmászom a falon. Óvatosan megyek végig az udvaron, megállok a sarkoknál, kémlelek körbe, de aztán látom, hogy az emeleten, a gróf úrék hálószobájában fény van, a pincelejáró előtt pedig senki nincs. Egyszerűen odamegyek, veszek egy nagy levegőt, és a kötényemből kiviszem a csőrös maszkot, amit a padlásról emeltem el. A fejemre húzom, és reménykedem, hogy senki nem fog halálra rémülni tőlem. A betegek biztosan nem, mert azok többnyire öntudatlanok a láztól, és akik velük vannak, igyekeznek szintén valamivel eltakarni az arcukat.

Nem találok meg Annát a pincében. Sehol nincs. Nem merek kérdezősködni. Ha megtudják, hogy itt vagyok, lehet, nem engednek vissza gyerekekhez. És igazuk is lenne. Azal nyugtatom magam, hogy amúgy sem nagyon találnának mást. Nincs már olyan köztünk, aki ne lenne kapcsolatban valamilyen formában a ragállyal vagy a betegekkel vagy a holtakkal, hiszen falak ide vagy oda, együtt vagyunk. Tudom, hogy ez nem teljesen igaz, de elborul az agyam, a sarokban az árnyékban fekvő testekről rángatom le a lepedőt, ezek a mozdulatlan testek bizony nem most haltak meg, és valamiért még nem temették el őket. Letépelem a maszkot, egyik kezemben gyertyával egyenként nézem meg az összeset. Annát nem találok közöttük.

Az apácákat nem látom, alig van itt valaki, a nyugati hosszú teremben azonban erősebb fények égnek. Visszarángatom a maszkot a fejemre, kicsit kijózanodom. Nem hallok a hegedűszót, csak jajgatást és valami mormolást. Ide kell bemennem. Benézek csak először, és látom, hogy a konyhalányok, három inaslegény, meg egy nemesasszony és egy irgalmas nővér mozgolódik a betegek fölött. Megbabonázva nézem őket.

Lám, nem félnek a ragálytól. Nem is, mert már rájöttek, hogy akármelyik pillanatban ide kerülhetnek, ha pedig így lesz, talán majd lesz valaki, aki gondoskodik róluk, ahogyan most ők teszik ezt a betegekkel. Ez nem biztos, hogy így lesz, de jó ezt hinni. És azt is, hogy rettegés nélkül néznek szembe a halállal, mivelhogy elveszíteni egy élő, aki fontos nekünk, sokkal nagyobb fájdalom, mint meghalni.

Az inaslegényt, aki kijön a teremből egy vödörrel, megismerem. Márton az, a harangozó fia. Berántom az alkóvbá, és a szájára teszem a kezem, miközben leveszem a maszkot, hogy megismerjen. Nyűszít egyet, de aztán megismer. Lídia? Majdnem azt mondom, hogy nem, hanem Mihály arkangyal, de aztán mégsem. Alig áll a lábán, zavaros a szeme, de nem a láztól. Kis zacskóban pénzt nyújtok át neki és a lelkére kötöm, hogy keresse meg Annát. Ha itt van, találja meg nekem.

Rám néz, és eltolja a kezemet a pénzes erszénnyel. Azt mondja, hogy Anna meghalt és eltemették. Tegnap. A falhoz nyomom, és az arcába üvöltök, hogy az nem lehet, hiszen Anna nem volt beteg, és el sem temethették, mivel láttam a holtakat a hátsó teremben egymásra dobálva, egyáltalán nem voltak eltemetve. Azt mondja, hogy a gróf úr, mikor Anna meg-

halt, nyomban intézkedett róla, hogy temessék el. És hogy tegnap reggel lett rosszul, vért köpött, aztán összeesett. Hiába szorítom a karját és mondom, hogy ez a betegség lázzal jár, kelésekkel, és túl is lehet élni, vérről szó nincs, de ő csak a fejét rázza. Olyan erősen szorítom, hogy felnyög. Próbál eltolni magától, és közben beszél, de beszélek én is. Követelem, hogy mutassa meg, hova temették Annát, ha tényleg igazat mond. De ő végül ellök, és azt mondja, hogy a gróf úr mindjárt visszajön, csak pár órát alszik, mert hozatott odakintről egy pónifogatot, amivel a földet hordják majd, és a holtakat. Mert kézzel nem bírják már.

Én pedig nevetek, és azt mondom neki, hogy nyilván elkapta a kórt, lázas, és összevisz-sza beszél. De aztán mozgolódás hallatszik, és hallok a gróf úr hangját. Belököm Mártont az alkóvba, majdnem elesünk, onnan figyeljük, hogy mi történik. A gróf úr az istállófiúkkal és néhány másik férfival siet hátra. A terembe mennek, ahol a holtak vannak. Én elengedem Mártont, utánuk megyek, de elfújom a gyertyámat, hogy ne lássanak meg. Rohanok végig a folyosón, nehogy elveszítsem a fényt. Már kint vagyunk majdnem az alagút-nál. Itt rengeteg fáklya ég. És meglátom a kis szekeret, előtte befogva a pónilovakat. Pont elférnek az alagútban. Szekerestől.

Az alagút végében ott van Aynard lovag úr nagyterme, megvilágítva, benne hatalmas, mély gödör ásva, ami félig van testekkel, némelyik le van takarva, mások nem. A gödör mellett, a fal tövében kövek, föld vegyesen. Mellettük ásók és vasrudak, amivel a köveket szokás kiforgatni a földből. Látom, hogy a férfiak nem itteniek, hanem falusiak. Az alag-úton át jöttek be, nyilván ott, ahol a pónik is a szekerükkel. Olyan bűz van, hogy visszahúszom a fejemre a sisakot, mert kibírhatatlan. Látom, hogy hordókban mész van, azt pakolják le az emberek a szekérről. A gróf úr ugyanúgy dolgozik, mint a többiek. Ami-lyen gyenge fizikumú, most mégis serényen emelgeti a nehéz hordókat, az arca előtt kendő, a szeme nyugodt.

Fogalmam sincs, honnan ez a rengeteg holttest, mert biztosan nem a kastélyból, ennyien mi itt sosem voltunk. És akkor már kezdem érteni, hogy a teremben, ahol a betegek fekszenek, a faluból is sokan vannak, és a holttestek között is, és itt, a gödörben. A gróf úr segít eltemetni a holtakat, és valamiképp behozza a betegeket a mi ispotályunkba. Anna ezt nem említette nekem, én pedig megint kétségbeesem, mert fogalmam sincs, hogyan fogom ezek után megtalálni, és kicsit pánikba is esem, nem tudok gondolkodni, fulladozom a maszkban, mert rájövök, hogy ilyen messze a föld alá még soha nem merészkedtem. Megrémít az idegen halottak látványa, pedig csak annyiban idegenek, hogy eddig a faluban laktak, nem itt, de az, hogy összekeverednek a mieinkkel, kitégítja a halottak birodalmát.

És itt meg kell, hogy álljak egy pillanatra. Mert nehéz erről beszélnem. A hitem erős és megmaradt, de én magam valahogy megváltoztam. Sokszor álmomban újra ott vagyok a pincében, a csőrös sisak a fejemhez van nőve, olyan vagyok, mint egy pokoli szerzet, amely a legmélyebb üregből mászott elő. Rajtam kívül más ilyen szörnyetegek is vannak itt, akik a holtak húsából táplálkoznak, amit megmérgezett a betegség, és a gróf úr, valamint a férfiak az élők világából halvány, fehér fénnel világítanak, mely gyengén dereng a hatalmas sötétségben. Én magam is a sötétség részévé válok. Képes lennék elpusztítani mindnyájukat s örökké élni, ha itt maradok a sötétben.

Valóban majdnem összeestem, elvesztettem az egyensúlyomat, megcsúszott a lábam, és egyenest a semmibe nyúltam a hátam mögött, mert a sötétben nem vettem észre, hogy valami kút, vagy mélyedés szélén állok, így majdnem belezuhantam ebbe az üregbe. A talpam alól apró kövek hullottak le, de nem hallottam, hogy földet értek volna. Aztán valahogy megfordultam, nekitántorodtam a falnak, megkapaszkodtam az érdes kövekben, nagyjából a folyosó kanyarulatánál. Reszketett a kezem, de sikerült meggyújtanom a mécesemet. Már nem érdekelt, hogy esetleg meglát valaki, hanem rohantam vissza oda, ahonnan bejöttem. A maszkot végig a fejemen tartottam most már, az ispotályteremnél elhajítottam a méceset, és sikerült észrevétlenül felszaladnom a lépcsőn. A pince bejáratánál továbbra sem volt senki, én pedig rohantam tovább a fal mentén, át a mi udvarunkra, és csak akkor téptem le a sisakot a fejemről, amikor már ott voltam a rózsalugasban. Felfordult a gyomrom a látottaktól, és a szívem táján nyomott a mellkasom, mivel nem találtam meg Annát. Olyan rosszul voltam, hogy percekig csak feküdtem a földön, izzadt a tenyerem, és

csak lassan sikerült összeszednem magam annyira, hogy bemenjek, és a mosókonyhában levegyem a ruháimat.

Mindent a kályhába dobtam, begyújtottam, elégettem a szoknyámat, a blúzomat és a papucsomat is. A maszkot nem mertem, mert féltem, hogy Izabella grófnő hiányolja majd. A tűzhelyre feltettem a vizet, felforraltam, aztán amikor valamennyire visszahűlt, a mosószappannal addig sikáltam a testemet, amíg egészen kipirosodott. A hajamat is megmostam és nagyon szorosan felkötöttem. Ruhánk van elég, mert egyre kevesebben hordjuk, így találtam magamnak pont megfelelőt, talán még szebbet is, mint amilyen a korábbi volt. Ez persze cseppet sem érdekelt, pedig néhány hónapja még irigykedve néztem a korombeli kisasszonyok ruháit, akik külföldről jöttek, és a szobalányaiknak is olyan szép ruháik voltak, amikről itt mi még csak nem is álmodhattunk. Ennek a jelen helyzetben semmi jelentősége nem volt, és annak láttam a ruhát, ami. Valaminek, ami eltakarja a testünket, hogy közlekedni tudjunk, netán megóvjon a hidegtől, a melegtől. Egy fehér kendőt kötöttem a hajamra, alul szorosan, hogy szinte fájt, mert ez mintha segített volna összetartani a gondolataimat. Annak ellenére, hogy megfürödtem, folyton olyan érzésem volt, hogy a tüdőmbe behatolt a dögvész, a hajamba kitephetetlenül ragadtak bele a pókhálók és valami nyirok borít be tetőtől talpig.

De aztán kiléptem az ajtón és felnéztem az égre, ahol a tető felett éppen kibújt a Hold. Tiszta volt az ég, ragyogtak a csillagok, és egy nagy madár szállt el az udvar felett, a hatalmas fák koronájából a hegy felé. Sokáig látszott az ezüstös fényben. Erről eszembe jutott a csőrös sisak és az öreg grófné. Megfogtam a maszkot, meztláb felszaladtam a lépcsőn, hogy ne üssek zajt, és nagyon óvatosan kinyitottam a padlástér ajtaját. A maszk eredetileg az éjjeliszekrény mellett volt a földön, ide tette le a grófné, s ide akartam visszatenni, amikor láttam, hogy az ágy üres.

Megijedtem, mert arra gondoltam, hogy a grófnő felébredt, nem találta a sisakot, és most ott van valahol a nagy, teljesen átláthatatlan padláson, és rám les, hogy leleplezzen. De akár-hogy kémleltem körbe a holdfényben, nem láttam őt sehol. A rongyos, nehéz függönyöket elkezdte lengetni a szél, mert a teraszajtó nyitva volt. Most már aggódtam, nem értettem, hogy mi történik, a grófnő miért menne ki éjnek évadján a teraszra? Kimentem hát, és hal-kan szólíngatni kezdtem, miközben a szívem tájékán a szorítás egyre erősebb lett. A teraszon éjszaka soha nem jártam, de tudom, milyen csodálatosan szép a kilátás innen körbe az egész tájra. Arra viszont nem számítottam, hogy éjszaka talán még csodásabb, illetve meglepő. Olyan közel kerültem az éghez, hogy szinte a csillagok alatt álltam, az ég búraként borult fölém, szédítően, s én feloldódtam ebben a bársonyos, hideg, kékesfekete ürességben.

A kastélyudvar mélyen volt alattam, az udvaron álló fák koronája majdnem a korlátig ért, felülről nézve sűrű, örökké mozgó lombjuk óriási élőlényre hasonlított. A kastély ablakaiban pislákoló fények hol eltűntek, hol ismét látszódtak, ahogy mozogtak a fák levelei. A szél lehűtötte az arcomat és a karjaimat, melyek még mindig égtek a forró fürdőtől. Elkápráztatott, megszédített ez az éjszakai látkép, ahol a hajnal csikja vörös szalagot húzott a keleti látóhatárra.

Körbefordultam, de a grófnő nem volt sehol. És amikor ismét a korláthoz léptem, megint halottam a függöny lebbenését.

Lídia!

A grófnő hálórúhában, kibontott hajjal ült a korlátán, meztelen lábát lelógatta, a keresztes szék ott volt mellette. A függönnytől nem láthattam.

Nagysága, mit művel? Le fog esni! – kiáltottam hangosan ijedtemben, mert valóban az az érzésem volt, hogy ha erősebb szellőkés jön, menten lelöki a könnyű testet a kőkorlát-ról, de Izabella grófnő elmosolyodott, nem vidáman, hanem inkább gúnyosan. Egyik kezével elengedte a korlátot, hosszú haja körbeölelte sovány testét, lecsúszott a párkányról a földre, és könnyedén, pillekönnyűn beült a székébe. A vékony kerekeket tudta mozgatni maga is, hiszen így közlekedett világegyetében, csak ritkán engedte meg, hogy más tolja a széket, vagy segítsen neki ki- és beszállni. A tekintetétől szinte kővé váltam, nem tudtam, mit mondjak, elvégre én voltam a hívatalan vendég az ő birodalmában éjnek évadján.

De nem kiabált, nem mondott semmit. Bekerekedett a szobába, meggyújtotta a mécsest az ágy mellett, és csak akkor fordult hozzám.

Segíts lefeküdni, kérek.

Színtelen, fáradt hangon mondta. Odaléptem az ágyhoz, gyengéden megfogtam, mint egy nagyobbacska gyermeket, és befektettem az ágyba. A maszk már ott volt a helyén, bíztam benne, hogy észre sem vette a hiányát, amikor kiment. Lehet, hogy minden éjjel kint levegőzik a teraszán, én nem vagyok ott, amikor alszik, honnan tudhatnám. Azt tudom, hogy néha sokáig olvas vagy ír, de azt inkább a pamlagnál s a kis írószekrényénél teszi, nem pedig odakint, mesélni is ott szokott nekem, s van, hogy közben ránk sötétedik. De ha néha az ágyba segítem, a teraszajtót mindig bezárom, mielőtt lemennék, s a függönyöket óvatosan elhúzó, nehogy szétmálljanak a kezeim között.

Feltettem a lábát az ágyra, betakartam, és közben elfordítottam a fejem. Valami furcsa állatszag áradt a grófnőből, olyan, mint mikor a tollat fosztjuk vagy a libákat tömjük. A madaraknak van ilyen dunna- és növényillata. Jellegzetes, viaszos, sűrű ez a szag, nem kellemetlen, de erős.

A grófnő arca semmiféle érzelmet nem mutatott, de megfogta a kezem. Az ujjai földesek voltak, mindenhol, a körmei alatt is, letörtek az egyébként szép, ápolt körmei, amiket én szoktam bekenni illatos krémekkel. Elhúzta a kezét, s összevázta a takarót, mert hosszú vágás volt a kezén, de becsukta a tenyerét, és a szája elé emelte az ujját. Így hát nem mondtam semmit, nem mertem. Már egyáltalán nem értettem, hogy mi történik, egészen megzavarodtam, erőm sem lett volna, hogy bármit mondjak vagy kérdezzek. Úgy láttam, hogy neki sincs, csak a tekintetéből olvastam ki, hogy szeretne beszélni hozzám, de nem tud. Hirtelen nagyon kimerültem, szinte jártányi erőm sem maradt, így hát elfújtam a gertyát, és a halvány derengésben mezítláb végigmentem a poros padlón, halkan kinyitottam az ajtót, és lebotorkáltam a lépcsőn. Csak aludni vágytam, mert nem bírtam már tovább elviselni a nyomást a mellkasomban. Bementem a szobába, ahol a gyermekek és a két lány aludt. A szuszogásuk betöltötte a helyiséget, amit ilyenkorra átöblített a hűvös, erős szellő az erdő felől. Annyira össze voltam törve és olyan magányosnak éreztem magam, hogy nem a helyemre, hanem Maria Josepha ágyába feküdtem, és átöleltem az alvó kislányt. Nagyon aprócskának tűnt, pedig szép magas gyermek, de sosem feküdtem még mellette, és most törekenynek éreztem. A langyos arcocskájához nyomtam a homlokomat, hallgattam az egyenletes szuszogását, és szinte azonnal álomba merültem. A kendő lebomlott a hajamról, lesodortam a kezemmel a párnáról, a nedves hajam az arcomra hullott. Olyan volt, mint egy hűvös kéz érintése. ■ ■ ■

■ **Szemethy Orsolya** képzőművész, lovasoktató. 1976-ban született, családjával Zsámbékon él. 2003-ban diplomázott a Magyar Képzőművészeti Egyetemen. A Mini Múterem Egyesület alapítójaként festészetet, grafikát és lovaskultúrát oktat. Inspirációit a természetből, annak ellentmondásos könyörtelenségéből meríti. Szabadidejében fest, rajzol, ír és a western lovaglásban látja a jövőt. www.metamor.hu